

« وقوع امواج گرمایی بی‌سابقه و کم سابقه در آب و هوای زمین »

احد وظیفه - رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی: براساس داده های مرکز پیش بینی اروپایی (ECMWF)، ژوئن ۲۰۲۶ گرمترین ماه ژوئن ثبت شده برای اروپای غربی و دومین ماه گرم در سطح جهان بود که ناشی از بالاترین دمای ثبت شده سطح دریا (SST) برای این ماه است. گرمای شدید در بخش هایی از اروپای غربی در ماه ژوئیه ادامه دارد و آتش سوزی های ویرانگری را در فرانسه، اسپانیا و یونان دامن می زند. ایستگاه فابرا در بارسلون اسپانیا - یکی از ایستگاه های بلندمدت پایش آب و هوای سازمان جهانی هواشناسی - در تاریخ ۸ ژوئیه دمای ۴۰/۵ درجه سانتی گراد را ثبت کرد که بالاترین دما در بیش از یک قرن داده برداری است. طبق سناریوهای تغییر اقلیم چنین موج های گرمایی در اقلیم در حال تغییر قابل انتظار است. طی ۵ دهه اخیر قاره اروپا حدود دو درجه گرم تر شده است و سریع ترین روند گرمایش را در بین قاره ها طی کرده و رخداد دماهای حدی نیز افزایش یافته است. در ماه ژوئن اخیر اروپای غربی یک موج گرمای بی سابقه و امواج گرمای دریایی را در سراسر غرب مدیترانه و در امتداد سواحل اقیانوس اطلس تجربه کرد.

در سطح جهانی، میانگین دمای ماهانه سطح دریاها برای اقیانوس های خارج از مناطق قطبی (۶۰ درجه جنوبی تا ۶۰ درجه شمالی) بالاترین میزان برای ماه ژوئن بود و با اختلاف ۰/۰۱ درجه سانتی گراد از رکورد قبلی در ژوئن ۲۰۲۴، فراتر رفت و تا حدی منعکس کننده شرایط توسعه ال نینو قوی در اقیانوس آرام استوای است.

طی موج گرمایی اخیر (۲۲-۳۰ ژوئن - دهه اول تیرماه) رکوردهای بی سابقه دما در چندین کشور اروپایی شکسته شد و به پیامدهای شدید سلامتی از جمله مرگ های مرتبط با گرما منجر شد. بر اساس تخمین دانشگاه ایندیانا امواج گرما طی ماه ژوئن در اروپا منجر به مرگ و میر بیش از ۲۰۰۰۰ نفر و از جمله بیش از ۵۰۰۰ نفر در آلمان شد. همچنین، اروپا خشکی گسترده ای را تجربه کرد که همراه با گرمای شدید، به آتش سوزی ها، به ویژه در شبه جزیره ایبری و جنوب فرانسه دامن زد و خشکسالی را در بخش هایی از شرق اروپا تشدید کرد. موج گرمای ژوئن (خرداد-تیر) در شرایطی رخ داد که خاک سراسر اروپای غربی و مرکزی به طور فزاینده ای خشک بود و شرایط خشکسالی را که در طول موج گرمای ماه مه (اردیبهشت-خرداد) شروع شده بود، را تشدید کرد.

در سطح جهانی، ژوئن ۲۰۲۶ دومین ماه ژوئن گرم با میانگین دمای ۱۶/۵۴ درجه سانتی گراد پس از ژوئن ۲۰۲۴ قرار دارد، که ۰/۵۶ درجه سانتی گراد بالاتر از میانگین ماههای ژوئن دوره ۱۹۹۱-۲۰۲۰ بود. اروپای غربی، منطقه ای که بیشتر تحت تأثیر موج گرما قرار گرفت، گرمترین ماه ژوئن ثبت شده خود را با میانگین دمای ۲۰/۷۴ درجه سانتی گراد تجربه کرد که ۳/۰۵ درجه سانتی گراد بالاتر از میانگین ماههای ژوئن دوره ۱۹۹۱-۲۰۲۰ را ثبت کرد. در آلمان رکوردهای جدید دمایی برای سه روز متوالی شکسته شد و در مناطقی در شرق آلمان در ۲۸ ژوئن دمای نزدیک ۴۲ درجه سانتی گراد ثبت شد و در مجموع ۲۵۲ ایستگاه هواشناسی رکوردهای دمای بی سابقه ای را ثبت کردند و ۴۶ ایستگاه دمای بالای ۴۰ درجه سانتی گراد را ثبت کردند.

در اسپانیا، مجارستان، اتریش، سوئیس، فرانسه، هلند و حتی انگلیس و دانمارک که در عرض شمالی تر قرار دارند، بسیاری از رکوردهای قبلی دما شکسته شد. در فرانسه دما در برخی نقاط در غرب این کشور، رکورد بیسابقه ۴۳/۸ درجه را ثبت کردند.

گرمای شدید اغلب قاتل خاموش نامیده می شود و در بسیاری از کشورها به درستی گزارش نمی شود و بر اساس برآوردهای مدل سازی، در دهه اخیر که بعنوان گرمترین دهه زمین نیز ثبت شده، سالانه صدها هزار نفر مرگ و میر مرتبط با گرما رخ داده است. تنش گرمایی زمانی رخ می دهد که بدن گرمای بیشتری نسبت به مقداری که می تواند دفع کند، جذب کند. در شرایط عادی، بدن دمای خود را از طریق تعریق و افزایش جریان خون به پوست مدیریت می کند. اما زمانی که هوای اطراف گرم است - به ویژه زمانی که مرطوب نیز باشد - این مکانیسم های خنک کننده برای همگام شدن با شرایط تقلا می کند و دمای مرکزی بدن شروع به افزایش می کند. افراد مسن، کودکان خردسال، زنان باردار، کارگران در فضای باز، افراد بی خانمان یا کسانی که با بیماری های مزمن زندگی می کنند، بیشتر در معرض خطر قرار دارند و تنش گرمایی می تواند هر کسی را زمانی که دما به اندازه کافی برای مدت طولانی شدید باشد، تحت تأثیر قرار دهد.

در طول امواج گرمایی، اثر جزیره گرمایی شهری چندین درجه به دمای محسوس اضافه می کند و خطر گرمزدگی و تنش دمایی را تشدید می کند. مثلاً دمای منطقه ای با ۳۵ درجه سانتی گراد، در خیابان شلوغ و بدون سایه یا فضای سبز را به ۳۸ یا حتی ۴۰ درجه سانتی گراد تبدیل میکند. در ادامه با شب هایی که در این مناطق گرم تر از مناطق اطراف باقی می ماند، تنش دمایی موجب سلب آسایش و ناراحتی می شود.